

De Heraut

VAN DE

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 23 Juni 1881 (Staatsblad N°. 124).

Zondag 2 November 1890. N°. 671.

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden. Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE. Abonnementen en Advertentiën aan de ADMINISTRATIE van De Heraut, Amsterdam.

Abonnementen: franco aan huis, per drie maanden f1.20. Afzonderlijke nummers aan het Bureau 10 Cent. Abonnementen worden aangenomen door alle Boekhandelaren, Postdirecteuren enz. en aan het Bureau te Amsterdam. Advertentiën: van 1 tot 6 regels 90 Cent; voor elke regel meer 15 Cent. Aanvragen en vermelding van hieldagen en Verlagen van Verzekeringen 10 Ct. per regel.

Van het heilig Avondmaal.

ZONDAGSOPDEELING XXVIII.

IV.

Komst, eet van mijn brood, en drinkt van den wijn, dien ik gemengd heb.

Spreekw. 9: 5.

Komst alzo het heilig Avondmaal op uit de algemeene betekenis, die de maaltijd, krachtens de ordinantie der Schepping, onder menschen heeft, toch dient deze algemeene betekenis nog nader beperkt door wat ook onder Israël de offermaaltijden waren.

Offermaaltijden zijn in geheel de oudheid een zeer bekend verschijnsel. Men vindt ze bij schier alle volkeren in min of meer volkomen vorm; vooral bij die offeranden, die een uiting van dankbaarheid of verheuging des harten waren. Men trok dan met zijn magen en vrienden op naar het heiligdom, den tempel of de kapel, waar de godheid aan wie men offeren wilde, vereerd werd. Nam derwaarts mede, of bestelde er door de zorg der priesters, al wat voor een rijkelijke feestmaal noodig was; offerde hiervan een deel op het altaar of gaf het aan den priester, opdat ook hij feest mocht vieren; en zette zich dan aan den disch, om saam als onder de schuts en hoede der in het afgodsbeeld tegenwoordige godheid, zich te verkwikken en te verheugen. De heilige apostel, die in den brief aan de kerk van Corinthen deze heidensche offermaaltijden met het heilig Avondmaal in verband brengt, noemt ze daar „tafelen der duivelen“ (1 Cor. 10: 21), waarbij onder „duivelen“ te verstaan zijn de afgoden, in wier tempel men saamkwam; en tegenover deze „tafelen der duivelen“ stelde hij nu het heilig Avondmaal als de „Tafel des Heeren“, d. i. het offermaal van hem, die de macht der duivelen en hun werken verbroken had.

Soortgelijke offermaalen nu had de Heere ook in de dagen des Ouden Verbonds voor zijn volk Israël ingesteld. Niet uit de Heidenwereld was deze gewoonte onder Israël ingeslopen; maar de drang der menschelijke natuur, die tot het aanrichten van zulke offermaalen leidde, en die ze ook onder de Heidenen deed aanrichten, werd door den Heere ook in Israël geëerd, en door zijn verbond geheiligd.

Zoo vinden we dan ook in Leviticus 7: 11 vv. de schikkingen die voor zulk een offermaal onder Israël gemaakt waren. Het is een dankoffer dat ons daar wordt getekend. Hiertoef nu ging de Jood die offeren zou met zijn vrienden en magen naar het heiligdom, en bracht daar ten eerste het dier dat hij offeren zou, en voorts „ongezuurde koeken met olie gemengd“; dan „ongezuurde vladen met olie bestreken“, en benevens deze koeken en vladen nog „gedeesemd brood“. De maaltijd zou dus bestaan uit vleesch, brood, koeken en vladen; waarbij de vermenigving en bestrijking met olie ons geen te onaan-genamen indruk moet geven, naardien de oliën in Palestina uiterst rijk en geurig waren. Een deel van het vleesch werd dan geofferd; een deel van het vleesch, van de

vladen en van de koeken aan de priesters gegeven; en het overige kwam op tafel; en aan die tafel moest het vleesch van het offer nog den eigen dag gegeten, terwijl het overige ook nog den tweeden dag kon gegeten worden. Maar langer mocht het feest ook niet duren. Wat den derden dag nog overig was, moest verbrand worden. Zoo ziet men dus dat deze maaltijden bij het heiligdom een soort heilige offermaalen waren, waarbij alleen wie Levitisch rein was mocht aanzitten; waar al het geofferde als heilig werd beschouwd, zoodat het na den derden morgen moest verbrand worden; en waarbij voorts ingetogen vreugde heer-schen moest, want het waren dankoffers en lofoffers die er aanleiding toegaven.

Dringt men in de geestelijke betekenis dezer offermaalen in, dan springt het terstond in het oog, dat al wat naar het heiligdom gebracht werd, zoodra het er was, heilig werd, d. w. z. niet meer het eigendom van den offeraar was, maar in het eigendom van Jehova was over-gegaan. Van dat oogenblik af was dus Jehova de Gastheer, die aan zijn disch met zijn goed zijn volk verkwikte, en van wiens Tafel niets mocht worden medege-nomen. De priester die ook zijn deel ont-ving trad daarbij wel als dienaar des Heeren op, maar de eigenlijke ongesiene Gastheer, wiens verborgen tegenwoordig-heid deze maaltijden tot een offermaal stempelde, was Jehova zelf. Dat was dan ook de bewegende oorzaak waarom deze offermaalen ter plaatse van de offerande ge-houden werden. Het was om 's Heeren tegenwoordigheid te doen; om door Hem gespijsd en verkwikt te worden, en in zijn hoede tegenwoordigheid te verkeeren. De Jood bracht zijn offerande, maar de Heere onthaalde wie Hem offer bracht.

Feitelijk spreekt dus in de offerande zich niets uit, wat ook niet reeds in den gewonen maaltijd lag. Ook toch bij den huislijken disch is God de Schenker en de Uitdeeler, en treedt de huisvader in den naam des Heeren op. Er wordt gebeden, als om de tegenwoordigheid des Heeren bij den disch aan te kondigen; en er wordt gedankt als om, eer men weggaat, nog-maals den Goddelijken Gastheer de eere zijns naams te geven. In den grond dus is elke maaltijd onder godvruchtige lieden een offermaal. Ze zijn elken morgen en elken avond bij den Heere te gast. Dan geven ze Hem de eere en laten ze zich door Hem begenadigen, en ook de maaltijd leidt ze niet van God af, maar brengt ze weer tot Hem.

Daar nu echter het gewone leven in den regel te onrein, te onheilig en te ondoordacht is, om den gewonen maaltijd in dit heilig karakter te houden, en alzo de gewone spijsiging tot een aanbidding in geest en waarheid te maken, staat nu naast dezen gewonen maaltijd het heilige offermaal, evenzo als de Dag des Heeren van de dagen der week te onderschei-den. Zoo had God het in Israël, het volk der heilige ceremoniën, ingesteld, en zoo spreekt de waarheid van deze instelling, ook zonder deze vormelijke ceremoniën, ons, Christenen, nog eveneens. En doel zoowel als strekking nu van deze dischceremoniën was, om hetgeen de

maaltijd altoos zijn moest, maar eigenlijk nooit was, in het heiligdom des Heeren te verwerkelijken. Zoo bezat het offermaal de macht, om den zin en de zinge betekenis van den gewonen maaltijd onder Israël levendig te houden; en tevens om het volk te doen beseffen, dat het naderen tot Jehova en het verkeeren in zijn gemeenschap vol-strekt niet tegen spijs en drank, d. i. tegen den eisch der natuur overstond, maar veel-er voor hun leven in die natuur onmisbaar was.

Welken omvang deze offermaalen in Is-raël erlangd hebben weten we niet. Of het volk in den regel deze ceremoniën nakwam, of gemakshalve thuis zijn festijnen aan-richtte, is moeilijk uit te maken. Maar hetgeen waaromtrent we niet in het onze-kerre verkeeren, is de nadering die van dit offermaal in de Agape's te bespeuren viel, en het spoor dat dit heilig offermaal achterliet in het Avondmaal zelf. Had niet bij Joden en Heidenen de gewoonte der offermaalen bestaan, dan is het zeer de vraag, of ooit de Agape's zouden zijn opgekomen. Maar nu én de Joden én de Heidenen, die straks tot den Christus bekeerd werden, lange jaren gewoon geweest waren, om in het heiligdom des Heeren of in den afgods-tempel in een zaal saam te komen; daar spijs en drank saam te brengen; en alzo op het heilige erf hun offermaal te vieren, was het geheel natuurlijk, dat ze, eenmaal tot Christus bekeerd, deze offermaalen wilden bijhouden; nu natuurlijk niet meer in den tempel te Sion noch in den afgods-tempel, maar aan de plaatsen van hun eere-dienst, iets wat te meer voor de hand lag, waar de viering van het heilig Avondmaal toch reeds tot het „aanzitten aan een tafel“ in de kerken leidde, en men dan elk in zijn kort slechts de noodige spijs en drank had mede te brengen, om na afloop van het Avondmaal, een gezellig en stichtelijk offermaal met elkander, als voor het aange-zicht des Heeren, te vieren.

En even duidelijk is het, dat er zekere samenhang bestaat tusschen dit offermaal en het heilig Avondmaal zelf. Men gevoelt dit reeds terstond aan het besef van de bijzondere tegenwoordigheid des Heeren in het heilig Avondmaal, dat alle eeuwen door dit Sacrament begeleid heeft. Bij het offermaal was Jehova de Noodiger, de Gast-heer, de Uitdeeler, en het was aan zijn ta-fel, en in zijn tegenwoordigheid, dat men aanrat en spijsde en dronk. En het is uit dat diepe besef van de tegenwoordigheid des Heeren aan de heilige plaats, en met name op het oogenblik van zoo heilig aan-zitten, dat steeds sterker in de kerk het be-sef opkwam van de plaatselijke tegenwoor-digheid des Heeren in het Avondmaal. En op zich zelf lag hier dan ook niets ver-keerd in, en moet veel eer staande gehou-den, dat een Avondmaal, waarbij de tegenwoordigheid des Heeren niet gezocht en genoten wordt, eigenlijk geen Avond-maal voor u is. Slechts ging men daarin mis, dat men deze plaatselijke tegenwoor-digheid des Heeren bij het Avondmaal steeds zinlijker opvatte. Israël had bij zijn offer-maal genoeg aan de wetenschap van 's Heeren geestelijke tegenwoordigheid; maar de Heiden genoot niet of hij moest in het af-

godsbeeld de tegenwoordigheid van zijn afgod zien. En zoo nu ook nam de dorst en het verlangen, om bij het heilig Avond-maal 's Heeren tegenwoordigheid zinlijk op te vatten, vooral na de oppervlakkige be-keering der onbeschaafde volken, hand over hand toe. Eerst ging men er toen toe over, om weer de heilige plaats te wijden, alsof Gods tegenwoordigheid op bijzondere wijze aan een gewijde plaats verbonden was. En daardoor eenmaal op het dwaalspoor ge-leid, wilde men toen ook den Christus zien. Hij was er, en men zag er de symbolen van zijn vleesch en bloed. En zoo vloeden toen die twee, het geloof aan zijn tegenwoor-digheid en het zien van de symbolen van zijn vleesch en bloed allengs in elkander tot ze één werden voor het zielsbesef, en men zei: „De Heere is in het brood en in den wijn!“ en zoo ontstond de Roomsche en Lutherse dwaling.

Toch is ook hiermee nog niet genoeg ge-segd. De band toch die dit heilig offer-maal met de Sacramentele plechtigheid van 's Heeren Avondmaal verbindt, ligt nog dieper in de instelling zelve. Gelijk toch de heilige Doop saamhangt met de Besnij-den, zoo hangt ook het heilig Avondmaal saam met het Pascha onder Israël. En al kunnen we hier nu niet op de omvangrijke en veelzijdige betekenis van dat Pascha ingaan, zooveel staat toch vast, dat ook het Pascha onder Israël uit een maaltijd be-stond. Het opnemen van het lam, het in huis halen van het lam, het slachten van het lam, het bestrijken van de deur-posten enz. ging wel vooraf, maar zijn glorie vond het Pascha toch eerst in den Paschamaltijd, als de huisvader al de leden van zijn gezin saamriep; denkelijk ook de vrouwen; en met deze saam onder lof- en dankzegging het Pascha at. We zien dan ook dat Jezus, als hij het heilig Avond-maal zal gaan instellen, en daartoe het Pascha uitkiest, tot zijn jongeren niet over het slachten van het lam spreekt, maar wel over de opperaal, waar de Tafel voor het Pascha zal worden aangericht. Meer nog, dat bij het Pascha zelf van het slachten van het lam niet eens melding wordt ge-maakt, en aller aandacht wordt saamge-trokken op het feit dat Jezus met de zijnen aan den disch aanzit. En eindelijk dat in al wat Jezus spreekt en doet aan dien disch de handeling die hij instelt, geheel op een aan te richten maaltijd betrekking heeft. Zijn jongeren moesten iets doen tot zijn gedachtenis; maar hetgeen ze tot zijn ge-dachtenis doen moesten, bepaalde zich ge-heel tot het nemen van spijs en drank, dus tot hetgeen op een maaltijd betrekking had. Zoo is het dus duidelijk en door-zigtig, krachtens de instelling zelve, met den Paschamaltijd saamhangt, en dient derhalve op het eigenaardige van dezen Paschamaltijd nader de aandacht gevestigd.

Dat ook de Paschamaltijd een offermaal was, is ontegenzeggelijk. Immers de hoofd-schotel bij dezen maaltijd bestond uit het Paschalam, en het Paschalam was geslacht, ten einde met zijn vergoten bloed verzoening te doen en Israël voor den worgengel te dekken. Het was intusschen nog geen offermaal aan de heilige plaats, eenvoudig omdat

Israël nog geen Tabernakel bezat, en hun gesteldheid in Egypte het aanzitten aan een gemeenlijk maaltijd verbood. Er is, als Israël uit Gosen optrekt, in Israël nog geen priesterstand en nog geen onderscheiding tusschen het gewijde en ongewijde. De vader is nog priester in zijn huis. Onder die omstandigheden kon het offermaal dus niet anders dan in de huisgezinnen ge-noten worden; en wel met de bepaling er bij, die we straks ook in het offermaal van Leviticus 7 vonden, t. w. dat hetgeen niet gegeten werd, moest worden verbrand; een bewijs alsoo dat ook het Paschalam als een „Lam des Heeren“ werd beschouwd, dat in zijn eigendom was overgegegaan, en nu door Hem als Gastheer onder de leden van dit gezin werd uitgedeeld. In den grond dus met het later offermaal één, staat het geestelijk daarboven. Wordt toch later de tegenwoordigheid des Heeren aan de heilige plaats bij Sion of op Sion ver-bonden, hier bij den Paschamaltijd is het nog de alomtegenwoordigheid van God, wiens heilige gemeenschap in elk hart ge-noten wordt, mits het hart maar uitga naar zijn Redder. Wat dit punt betreft ligt het Pascha dus nog buiten Israels cere-monieelen dienst, en wees daardoor recht-streeks op die „ware aanbidders“, die den Vader zouden aanbidden in geest en waar-heid.“ Geestelijk en natuurlijk leven liggen hier nog dooreengemengd. De tente waarin het saamwoont is nog de Tente, waarin ook Jehova intrekt om te vernachten. Want wel is dit later veranderd, en is, toen Sions tempel verreesen was, de viering van het Pascha aan het opgaan naar Jeruzalem verbonden, maar in zijn instelling was dit niet zoo. Toen bleef een iegelijk waar hij was en vierde in zijn eigen woonstede het Pascha des Heeren. En in dien zin nu is de Paschamaltijd feitelijk in den Verbond-sch des Nieuwen Testaments voortgezet. Ook tot dezen disch toch treedt een iegelijk in de plaats zijner woning toe. De geloo-vigen van elke stad of elk dorp worden geacht één geestelijk huishouden te vormen, en dit geestelijke gezin vereenigt zich om in de tegenwoordigheid des Heeren, aan zijn disch, te genieten wat hij uitreikt.

Juist hieruit blijkt dan ook hoe diep het wezen van het heilig Avondmaal wordt aangerand, zoodra men de Tafel des Heeren zonder tafel viert, gelijk, met uitzondering van de meeste Calvinisten, nog steeds alle Christenen doen. Dit voelt men wel niet zoo, omdat men dan het altaar de Tafel des Heeren noemt, en in vele kerken ook metterdaad een soort tafel als altaar bezigt. Maar natuurlijk dit redt de zaak niet. De tafel toch is bij den disch niet een soort aanrecht, om allerlei spijzen op te zetten, opdat een iegelijk tot deze aanrecht toetredde, om er iets af te nemen, maar de hoofdbedoeling van de tafel is, dat de per-sonen die genoot zijn, er zich om scharen, gaan aanzitten, en nu als aanzittende gasten gespijsd worden. Ook bij groote partijen, als het getal der genooten te groot is en de zaal te klein en de disch niet zooveel plaatsen biedt, doet men het wel op de losse manier, dat of de spijs door de zaal wordt rondgediend, of van een buffet door ieder genomen wordt wat hij verlangt; maar

De martelaren.

XXVIII.

ARNAUD DIERICK.

In de dagen der Hervorming was geheel Oost-Friesland een herberg voor onze vaders, die om der waarheid wil huis en land moesten verlaten, wilden zij niet vallen onder de beulshanden van de vijanden der waarheid Gods. Onder die uitgewekenen heeft ook Arnaud Dierick be-hoord, een landbouwer uit West-Vlaanderen, die uit zijn vaderland (vertrok), ten einde Gods Woord in de ge-meente des Heeren te hooren en daarnaar te leven. In Oost-Friesland gekomen, zocht hij de geloovigen op en toonde zich „eenigen tijd zeer vlijtig en naarstig, om den wil van God te leeren verstaan door de prediking des Evangelies“. Hij kon echter zijn vaderlandsche vrienden niet vergeten. Meermalen bekwam hem zelfs de lust, om naar West-Vlaanderen te gaan. En als die lust opkwam gaf hij er aan toe. Tot nu toe waren deze gevaarlijke tocht-en goed afgegaan, maar in 1557 werd hij betrapt, toen hij reeds op zijne terugreis was. Onderweg had hij namelijk zijn intrek genomen in een logement te Monnikereede, niet ver van Brugge, waar kort daarna eenige gerechtsdiena-ren, die eenen roover van kerkelijke sierraden zochten, aankwamen. Nauwelijks zag hij Dierick, of zij hielden hem voor den kerkdief, dien zij zochten en namen hem gevangen. Uit het pak brieven, dien onzen martelaar bij zich had, zag de gerechtsdienaar wel, dat hij niet de bedoelde persoon was. Toch lieten zij hem niet los, want de brieven waren van sommige broeders uit Vlaan-

deren, aan de broeders van Embden geschreven en deden vermoeden dat hij een ketter was. Zij begonnen hem te ondervragen, maar Dierick verzocht tot den volgende dag uitstel, hun belovende alles mede te zullen deelen, wat zij vragen zouden. Dien nacht bracht hij in den ge-bede door, God smeekende hem den Heiligen Geest te willen geven, opdat hij een oprecht belijder der waarheid zou kunnen zijn. In de gevangenis van Brugge overgebracht, kreeg hij spoedig bezoek van vier monniken, die hem naar zijn geloof vroegen, waarop hij besliste en schriftuurlijke antwoorden gaf. Zijn rechters begrepen niet, hoe een een-voudige landbouwer zoo goed met de Schrift bekend kon zijn.

Vaak kwamen de geestelijken terug, om onzen Arnaud te bewegen afstand te doen van zijne zoogenaamde ket-terij. Doch hij bleef volhardend, opkomende voor de eere van den Christus, onzen eenigen Middelaar, voorspreker en Voorbidder bij den Vader. Toen de rechters dit merkten, veroordeelden zij hem om levend verbrand te wor-den. Op dezelfde plaats waar hij gevangen genomen was, stierf hij den 22sten Maart 1557 den Marteldood.

CAROLUS REGIUS.

Carolus Regius, of zoodaals zijn naam in het Hollandsch luidt (in die dagen waren geleerden, priesters enz. ge-woon hun naam in het Latijn te vertalen) Karel de Ro-ninck was, voordat hij met de waarheid Gods bekend werd, een Karmeliester monnik te Vlaanderen. Maar nadat hem de oogen opengingen waren voor het licht van Gods Woord, seide hij het monnikenleven vaarwel en volgde de gemeente van Christus naar Engeland, waar hij zijn tijd doorbracht met het vertalen van boeken. Van zijne hand is o. a.: „Eene verschrikkelijke historie van Franciscus Spira“, waarin ons verhaald wordt de ontroerende geschiedenis van dezen belijder des Heeren, die tot afval kwam en sinds twijfelde aan zijn genade-

staat, zoodat hij vastelijk geloofde de zonde tegen den Heiligen Geest gedaan te hebben.

Regius bleef niet lang in Engeland. De vervolging van Maria de bloedige dreef hem den lande uit naar Em-bden. Daar kwam de begeerte bij hem op, de verstoorte gemeenten in Brabant en Vlaanderen te bezoeken. In 1556 verliet hij Embden, met een voorgevoel, dat de tijd zijner ontbinding kort aanstaande was. Eerst kwam hij te Groningen en toefde daar ten huize van den godzaligen dokter Hieronimus, wien hij zijn voorgevoel mededeelde. Toen de dokter hem afried in de Roomsche streken te reizen, antwoordde hij: „Deze reis moet ik nu doen, en dan niet meer.“ Eerst kwam hij te Antwerpen, waar hij in de gemeente des Heeren het Woord Gods bediende. Ernstig klomk er zijn woord, want ten gevolge der vervolging was veler liefde verkoeld en veler hart van de waarheid afgetrokken. Hij drong dus bij de broeders aan „Christus toch ongeviseerd te dienen.“ Van Antwerpen kwam hij te Brugge, waar ook eene ge-meente onder het kruis was, die hare samenkomsten hield in eene woning in de Ezelstraat. Hier bediende Regius ook het Woord des Heeren, en bij hem kwamen „de den Heere liefhadden en hongeri waren naar de gerechtig-heid Gods, door zijn Woord te smaken.“ De geestelij-heid echter, door list vernomen hebbende, waar de samen-komsten gehouden werden, heeft op hem doen loeren en eindelijk laten gevangen nemen, toen hij het huis in de Ezelstraat verliet. Nauwelijks had zijn broeder, die te Gent woonde, van deze gevangenneming gehoord, of hij ging met twee Karmeliester monniken hem bezoeken, in de hoop hem te kunnen verlossen, indien hij maar het monnikkleed, dat hij vroeger gedragen had, weer wilde aannemen. Hij vroeg er zijn broeder om, maar deze antwoordde, dat „hij door Christus tot vrijheid was ge-roepen en daarom geen slaaf der menschen mocht wor-den.“ Liet zijn broeder sinds blijkbaar van hem af, niet alzo de monniken en priesters, die vele en lange twist-

gesprekken wilden houden. Doch Regius weigerde met hen te spreken, tenzij in tegenwoordigheid der overheid. Dit had zijn rede. De magistraat toch van Brugge, die tuk was op de privileges zijner stad, was de hervorming niet ongenegen. Dat bleek ook bij de verhooren van Regius, want „de overheid en raad bemerkten zeer goed, dat hij (Regius) een onoverwinnelijk fundament in de Schrift bezat en eenigen waren in hun geweten overtuigd, dat hij de waarheid voorstond. Zelfs was er een zekere heer N., tot den magistraat waarschijnlijk behoorende, die, ziende de wijsheid en kennis van Regius, hem beloofde te zullen helpen, indien hij niet hardnekkig wilde blijven, ja ook ver-lot aan den paus te vragen om het monnikenleven te kun-nen vaarwel zeggen, indien hem dit zoorzeer tegenstond en boven alles, dat hij hem eenen rijken post zou be-schikken en hem versorgen. Maar Regius antwoordde: „Mijnheer ik dank u voor uwe goede gunst. Rijkdom baat echter niet voor de rust der consciëtie, die de waarheid verloochend heeft. Daarom is het mij beter voor de waarheid des Heeren in den dood te gaan dan de waarheid te verloochenen.“

Doch hoe fier Brugge's regeering mocht zijn in de verdediging van de rechten der stad, tegen de geestelijkheid dorst zij niet in te gaan. Daarom werd Regius om ver-brand te worden door den wereldlijken rechter veroor-deeld, nadat hij door den bisschop en de geestelijken van het priesterchap ontzet was. Toen hij aan den paal ge-bonden was, hief hij de oogen naar den hemel en riep den Heere aan. Terwijl het hout ontvlamde verdroeg hij de pijn zoo lijdzam, dat ieder er zich over verwonderde en ontalpe aldus in den Heere.

Sommigen hebben gemeend, dat onze Regius de vader is geweest van Jacobus Regius, die te Gent en te Londen predikant is geweest, ofschoon dit niet waarschijnlijk is.

DE GAAY FORTMAN.